

PADDESTOELEN OP AMERIKAANSE VOGELKERS (*PRUNUS SEROTINA*)

Henk Remijn, Poolsterstraat 14, 4356 BT Oostkapelle

Fungi occurring on *Prunus serotina* in the dunes of Zeeland have been inventoried. Common species are *Stereum rugosum*, on dead branches, and *Basidiobolus radula* while *Tremella foliacea* was found on wounds on living trees. A total of 19 species was recorded.

De invoering van de Amerikaanse vogelkers in Nederland is genoegzaam bekend. Dat niet iedereen daar gelukkig mee is blijkt wel uit de bijnaam "bospest".

De natuurlijke verspreiding en kieming geschiedt het beste in voedselrijk zand. Aangezien dit hier door de toenemende eutrofiëring rijkelijk aanwezig is, kan de Amerikaanse vogelkers zich hier goed handhaven en uitbreiden. De verspreiding in de binnenduinrand is het resultaat van vroeger aangeplante exemplaren in de hier aanwezige landgoedbossen. Landinwaarts op de zware Zeeuwse klei zul je de Amerikaanse vogelkers niet tegenkomen.

Natuurlijke vijanden heeft de Amerikaanse vogelkers in onze contreien niet zoveel. In de literatuur worden twee soorten bladluizen vermeld. Van het blad wil nog wel eens een groene snuitkeversoort snoepen (mondelinge mededeling R. Struijk). De pitten kunnen het doelwit zijn van de kersepitboorder. De kiemplanten zijn onder andere in trek bij houtduiven, terwijl de vruchten zeer gewild zijn bij diverse soorten vogels en reeën. In ieder geval is het een verrijking in zowel voedselaanbod als dekking voor een aantal dieren.

Met Paarse korstzwammen (*Chondrostereum purpureum*) zijn in het verleden al eens proeven gedaan als biologisch bestrijder van de Amerikaanse vogelkers. Deze zwam veroorzaakt de door fruittelers zo gevreesde loodglans. Met name pruimen zijn hier uitermate gevoelig voor. De pruimenboom gaat hier, zonder bestrijding, onherroepelijk aan ten gronde. Van nature heb ik de Paarse korstzwam maar enkele keren aangetroffen op de Amerikaanse vogelkers.

De hier aanwezige Reeën en Damherten gebruiken de jonge exemplaren nogal eens als veegpaal. Konijnen knagen in de winter door voedselgebrek aan de bast. Ook dit geeft weinig soelaas.

In het open duin worden grote grazers ingezet om de duinrietvegetatie binnen de perken te houden. Deze grazers nemen ook wel eens een struik van de Amerikaanse vogelkers te "grazen". In hoeverre deze begrazing van de Amerikaanse vogelkers invloed heeft op het welzijn van deze dieren zullen we hier geen antwoord op geven. Het is wel bekend dat de bladeren gifstoffen bevatten, met name cyanidezuur. Deze

gifstoffen cumuleren zich in de bladeren. Hierdoor zijn de twijgen en bladeren in de herfst niet ongevaarlijk voor de grazers. De takken die door dieren van de struik worden gerukt geven de Bruine trilzwam (*Tremella foliacea*) wel de mogelijkheid de boom te infecteren. Andere beschadigingen geven de zwam natuurlijk ook deze mogelijkheid. In de duinen van Walcheren zien we deze Trilzwam, elk jaar, alléén op de Amerikaanse vogelkers.

Gaat het in de duinen en dennenbossen om voornamelijk struikgewas van de Amerikaanse vogelkers, in de binnenduinrand kunnen een aantal exemplaren het predikaat boom voeren. Er zijn bomen bij met een stamdiameter van ca. 30 cm gemeten op 1,50 m. Deze exemplaren nu zijn in mycologisch opzicht het meest interessant. Een aantal exemplaren gaat hier al van nature dood. De geschatte leeftijd van deze bomen is ongeveer 40 jaar.

Bij inventarisatie van de mycoflora blijkt dat al een aantal soorten paddestoelen vat krijgt op deze boomsoort. Allereerst komen we massaal de Gerimpelde korstzwam (*Stereum rugosum*) tegen. Je kunt bijna geen dode tak of boom bekijken of deze soort zit er wel op. Herkenning is ook niet moeilijk; een korstzwam die bij opzettelijke beschadiging rood kleurt (gaat bloeden als het ware, vandaar de naam). Ook de Kelderzwam (*Coniophora puteana*) kom je regelmatig op het zware hout tegen. Deze paddestoel veroorzaakt witrot. De Vergroeiende kogelzwam (*Hypoxylon multiforme*), herkenbaar als zwarte schijfjes, heb ik enkele malen geturfd, evenals de Zwavelzwam (*Laetiporus sulphureus*), Witte tandzwam (*Schizopora paradoxa*), Korstvormig schorsschijfje (*Diatrype stigma*), Oranjerode schorszwam (*Peniophora incarnata*), Gele korstzwam (*Stereum hirsutum*) en Oranje aderzwam (*Phlebia radiata*). De plaatjeszwammen zijn maar met één soort vertegenwoordigd, namelijk de Oesterzwam (*Pleurotus ostreatus*). De Wijdporiekurkzwam (*Datronia mollis*) en de Bruine vuurzwam (*Phellinus ferruginosus*) komen op de Amerikaanse vogelkers ook sporadisch voor, allebei op zowel afgevallen takken als aan takken die nog aan de boom zitten. Op een zeer oud vermolmd exemplaar stonden massaal Elfenbankjes (*Trametes versicolor*). De Fop-tandzwam (*Basidioradulum radula*) kan op de Amerikaanse vogelkers algemeen genoemd worden. Tijdens een rondje duin begin maart turfde ik de soort negen keer. De habitat van deze soort is; korstvormig, een geelwitte kleur en grove stekels van enkele mm groot (Radula = rasp). Deze laatste inventariseerde ik diverse keren in de wintermaanden. Ook twee soorten ascomyceten, namelijk het Niersporig wasbekertje (*Orbilina delicatula*) en het Meniezwammetje (*Nectria cinnabarina*) fructificeerden in de wintermaanden. *Orbilina delicatula* heb ik laten determineren door de heer Batten te Oostkapelle. Na de vorstperiode kwam *Trametes hirsuta* (Ruig elfenbankje) te voorschijn. Dit bewijst weer eens, dat paddestoelen het hele jaar door te vinden zijn.

Overzien we de gevonden soorten, dan geven deze geen spectaculair beeld van zeldzaamheden. De leukste vondst, in dit kader, lijkt mij de Bruine trilzwam

(*Tremella foliacea*). Verder is de Paarse korstzwam (*Chondrostereum purpureum*) hoopgevend voor wat betreft de regulatie in ons ecosysteem. Geven de insecten er blijk van de Amerikaanse vogelkers nog niet zo te lusten, de variatie aan paddestoelen geeft toch al een aardig beeld, hoe de Amerikaanse vogelkers opgenomen wordt in ons ecosysteem. Vooral de Gerimpelde korstzwam (*Stereum rugosum*) lust er wel pap van. De verwantschap van de Amerikaanse vogelkers met andere Prunussoorten zal hier ongetwijfeld een positieve rol in spelen.

Gemakshalve geef ik hier alle gevonden soorten weer. De letters A, AA, AAA geven de landelijke zeldzaamheid aan. Hierbij is A minder algemeen dan AAA. Z is zeldzaam.

<i>Basidioradulum radula</i>	Foptandzwam	A
<i>Chondrostereum purpureum</i>	Paarse korstzwam	AAA
<i>Coniophora puteana</i>	Kelderzwam	AA
<i>Datronia mollis</i>	Wijdporiekurkzwam	Z
<i>Diatrype stigma</i>	Korstvormig schorsschijfje	A
<i>Hypoxyylon multiforme</i>	Vergroeide kogelzwam	AAA
<i>Laetiporus sulphureus</i>	Zwavelzwam	A
<i>Nectria cinnabarina</i>	Meniezwammetje	AAA
<i>Orbilina delicatula</i>	Niersporig wasbekertje	?
<i>Peniophora incarnata</i>	Oranjerode schorszwam	AAA
<i>Phellinus ferruginosus</i>	Bruine vuurzwam	A
<i>Phlebia radiata</i>	Oranje aderzwam	AAA
<i>Pleurotus ostreatus</i>	Oesterzwam	AA
<i>Schizopora paradoxa</i>	Witte tandzwam	AAA
<i>Stereum hirsutum</i>	Gele korstzwam	AAA
<i>Stereum rugosum</i>	Ruwe bloedzwam	AAA
<i>Trametes hirsuta</i>	Ruig elfenbankje	A
<i>Trametes versicolor</i>	Elfenbankje	AAA
<i>Tremella foliacea</i>	Bruine trilzwam	AA

Geraadpleegde literatuur

- Arnolds, E., Kuyper, Th.W., Noordeloos, M.E. (eds.), 1995. Overzicht van de paddestoelen in Nederland. Uitgave Nederlandse Mycologische Vereniging.
- Boeijsink, D.E., De Geus, M., Schalk, B., 1992. Loofbomen, in en buiten het bos. Coutinho. Muiderberg.
- Docters van Leeuwen, W.M., 1982. Gallenboek. Thieme, Zutphen.
- Jong, M.D. de, 1988. Risico voor fruitbomen en inheemse bomen na bestrijding van Amerikaanse vogelkers (*Prunus serotina*) met loodglansmiddel (*Chondrostereum purpureum*). Dissertatie Landbouwuniversiteit Wageningen.
- Kuijs, W.D.J., 1995. De paddestoelen van Walcheren. KNNV.
- Stichting Kritisch Bosbeheer, 1983. Het natuurtechnisch beheer van de Amerikaanse vogelkers in de Nederlandse bossen.
- Weeda E.J., Westra, R., Westra, C., 1987. Nederlandse oecologische flora Deel 2.
- Werkgroep Amerikaanse vogelkers NRLO, 1979-1980. Bosbouwvoorlichting, Serie artikelen over *Prunus serotina*.